

VÄLKOMNA!

Presentera oss (varför vi är där, vilka vi är och vad vi gör, hur vi blev intresserade)

Vi är en nystartad grupp i Växjö

Inbjudna att prata om vad omställning är för något, och vad omställningsrörelsen kommer från och att dela med oss av våra tankar kring omställning i Växjö

LENA

Bor i Växjö, jobbar med kommunikation på Växjö kommun, kultur- och fritidsförvaltningen. Stötte på människor som var engagerade i omställningsrörelsen på ett sommarläger på Mundekulla för ett par år sedan. Jag började kollektivodla och där träffade jag på flera som pratade om omställning och om de här frågorna. Till slut kändes det var dags att koppla ihop de här olika personerna.

HANNA

Har glidit in i omställningsrörelsen efter att ha läst och jobbat med mänskliga rättigheter och miljöfrågor märkt hur dessa stora problem inte är separata problem. Alla hänger ihop och då måste de också lösas gemensamt. Det tycker jag omställningsrörelsen gör - tar ett helhetsgrepp kring det här. Jag flyttade till Växjö för två år sen, och träffade Lena genom odlingen... Från och med februari jobbar jag också som verksamhetskoordinator på Naturskyddsföreningen här uppe.

INTRO

plan med dagen

välkomna in till samtal, fikapaus)

Vilka tankar har ni kring omställning? Vad tänker ni när ni hör ordet?

DISCLAIMERS :)

Vi är en ny grupp, och vi håller fortfarande på att ta reda på hur vi kan arbeta i Växjö och vad vi vill åstadkomma. Och där det här samtalet idag är en viktig del i denna utveckling.

VARFÖR BEHÖVER VI STÄLLA OM?

Tre kriser

- Ekologi
- Energi
- Ekonomi
- **Emotionell**

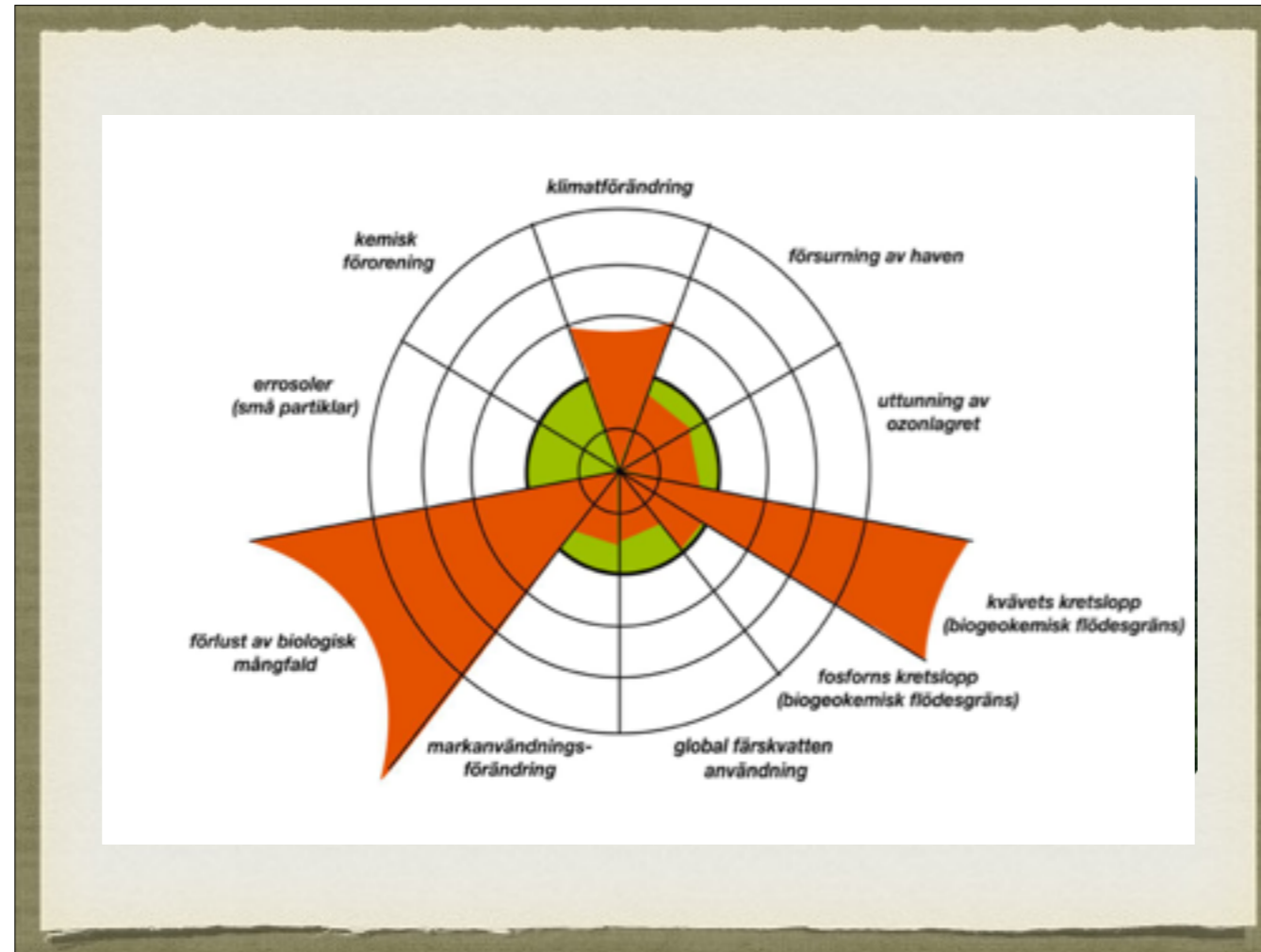

TRE E + en fjärde

Vi börjar med en bakgrundsbeskrivning till varför omställningsrörelsen startade. Sen kommer vi komma in på historiken.

Omställningsrörelsen ser det som att det finns tre kriser. Ekologisk, energi, ekonomi.. som mänskligheten behöver förhålla oss till. Det blir också alltmer tydligt att vi har en kris även på det existensiella/känslomässiga området så därför har man börjat prata mer och mer om en emotionell kris också.

Vi ska nu gå igenom varje E lite mer, men eftersom vi inte är några experter så kommer ni också att få vara med och forma den här delen...

EKOLOGI

- Klimatförändringar (Forskare är eniga!)
- Mer extremt väder, varmare & kallare, orkaner, torka, översvämningar
- Förlust av biologisk mångfald (Mellan 14000 och 40000 arter försvinner från jordens yta varje år. Det innebär 1-5 arter per timme. Arter har utrotats förr, men vi människor utrotar arter 1000 ggr snabbare än i förhistorisk tid. Oåterkallelig skada. Mångfalden utarmas.)
- Förurning av hav och brist på färskvatten, PH övergödning
- Planetary Boundaries (Johan Rockström, Stockholm Resilience Centre)

ÖVNING: (Bikupa)

Det är lätt att peka finger. Vi kan myndigt säga att det är fel att skövla regnskogen och att utfiska haven. Men om vi ska syna oss själva lite grann.. vad ser vi för spår av denna krisen i Växjö med omnejd? Hur påverkar den oss och vår omgivning?

- Vatten/sjöar
- Skogsavverkning
- Luftförorening
- 300-årig ek
- ingen vinter

Har ni kommit fram till något ni gärna vill dela med er av?

ENERGI

Hur ser vårt beroende av fossila bränslen ut?

ÄNDLIGA RESURSER:

Peak oil - peak everything (fosfor, udda jordartsmetaller).

Toppen nås i allmänhet när hälften av oljan är förbrukad.

Oljetopp betyder inte att oljan har tagit slut men att det krävs allt mer energi för att utvinna den.

Många menar att denna oljetopp passerat (2005 och 2008)

Ryssland, Danmark och Norge är Sveriges viktigaste leverantörer av olja - alla har nu passerat peak oil.

För att upprätthålla vårt sätt att leva måste vi hitta 4 nya Saudiarabien

Utvinningen ökar nu av andra sorters oljor, t ex tung olja och oljesand samt, djuphavs- och polarolja. Samtliga dessa sorter kan bli lönsamma att utvinna i takt med att energipriserna stiger men utvinningen kräver mycket energi (vilket innebär litet energinetto) och medför gigantiska miljörisiker.

(Varför priset på olja har sjunkit? - se artikel av Johan Ehrenberg)

KOPPLA TILL MILJÖFÖRSTÖRING ETC:

T ex pipelines - om de går sönder och läcker - hittar man dit innan det är försent?

Om vi skulle ersätta all bensin och diesel som vi använder i Sverige idag med drivmedel från skogen skulle 80% av de årliga avverkningarna gå åt till det. Då finns inte mycket kvar för värme, virke, papper osv.

Historiskt sett är de rika ländernas ansvar att gå före större eftersom vi har byggt en stor del av vår rikedom på att förbränna fossila bränslen och hugga ner skog.

OJÄMLIKHET:

Höjda energipriser drabbar fattiga

Landgrabbing

Rika släpper ut, fattiga drabbas

Rika länder ligger bakom mest koldioxidutsläpp

Vi som bor i den rika delen av världen ligger bakom de mesta av utsläppen som idag påverkar vårt klimat. Tittar man enbart på utsläppen som sker inom landets gränser kan det se ut som om många rika länder släpper ut mindre koldioxid än vad de egentligen gör genom sin konsumtion. Idag har en stor del av utsläppen förflyttats eftersom de rikare länderna producerar allt mer i utvecklingsländerna.

Klimatförändringar drabbar utvecklingsländer hårdare

EN STOR DEL AV PROBLEMET: (börja med klick)

EKONOMI SOM EN DEL

Ekonomi som överordnande

En vanligt sätt att se på det är att se miljön och naturen som ett särintresse, eller som en sektor. Som en del av samhället och ekonomin. Skulle man i stället kunna se det som att vi lever i och av naturen och att det ekonomiska systemet är den del av det sociala systemet som i sin tur är en del av ekosystemet.

I så fall innebär det att det är människan som sätter upp spelreglerna för det ekonomiska systemet (och därmed också kan ändra dem!) men att naturen sätter ramvillkor för allt människan företar sig.

KORTSIKTIGT TÄNKANDE:

Detta leder till att vi låter bli att göra investeringar som skulle löna sig på längre sikt.

EXPONENTIELL TILLVÄXT

Evig tillväxt på en ändlig planet.

Exempel: Droppa vatten i ett glas. Dubbla varje gång. när blir det fullt? - En minut i.

Eller visa kurvan.

Vi TROR att vi är beroende av tillväxt - grunden till problemet

RÄNTA

Vi har ett så avancerat ekonomiskt system så att ingen förstår sig på det. Inte ens nationalekonomer.

OJÄMLIKHET

Blir i slutändan ett rättviseproblem

ÖVNING (bikupa)

Hur ser vi resultaten av detta i Växjö?

- EU-migranter
- Bostadsbubbla (Bostäder med upprissade sk "marknadpriser" där försäljningssummorna utgör fiktiva värden som man bollar med. Olika stora banklån. Bankerna är de som verkligen tjänar pengar på prisökningarna.)
- Osäkra anställningar
- Demokrati-kris

EMOTIONELL

Hur skulle man kunna beskriva den här krisen i Sverige idag?

De här tre kriserna får ju konsekvenser för oss människor. Och därför har man börjat prata om en fjärde kris. E-et handlar om existentiell och emotionell kris.

(Rör på oss mindre, jobbar mer - eller mindre, umgås med prylar istället för människor, stoppar i oss saker som gör att vi inte mår bra)

Också mer rädsla idag... brotten har egentligen inte ökat.

SEPARERADE FRÅN NATUREN OCH VARANDRA

För att kunna stå ut med att det ser ut som det gör (de andra tre e:na) så måste vi skapa någon slags distans till vår världen. Vi har skapat oss en distans till naturen genom att inflyttning till stan, köper maten i butiken osv. Vi distanserar oss till att vi faktiskt också är en del av naturen.

INDIVIDER

Individer, bortkopplade från varandra (hugga av fingret...)

LYCKA

Lycka kopplat till ekonomisk tillväxt? Gäller bara till en viss grundläggande nivå. Vi passerade den någon gång på 50-talet.

KONSUMTION:

En annan konsekvens av vår värld är att vår konsumtion har blivit existentiell. Cecilia Solér forskare och lärare på Handelshögskolan i Göteborg menar att: I dagens konsumtionssystem finner vi oändligt med möjligheter att särskilja oss från andra människor och skapa grupptillhörighet, men också att finna svar på existentiella och moraliska frågor. Vi konsumerar en innebörd snarare än en funktion. Detta leder till existentiell konsumtion; ju mer pengar vi har, desto mer konsumerar vi. Vi tröttnar aldrig på att "finna oss själva".

ÖVNING (bikupa)

Finns det fler exempel?

- konsumtion

- Ätstörningar
- Psykofarmaka - depressioner
- Grupptillhörighet (högerextremism, religiös extremism)

OMSTÄLLNING - PRAKTISK OCH INRE PROCESS

Vi fokuserar ju ofta på den yttre omställningen, på det vi kan mäta. På kollektivnivå handlar det om hur vi organiserar matproduktion och transporter och hur vi bor osv. På individsidan ligger fokus här på mer individuella beteenden, på vår livsstil och de val vi gör som individer.

HUR HAR DET BLIVIT SÅ HÄR?

ÖVNING (grupper om 4)

Hur har det blivit så här? Eller varför GÖR vi så här mot varandra och naturen?

Vilka bakomliggande orsaker? Vi kunde lika gärna haft bilder på svältande barn, pansarvagnar och militär och brinnande förorter, eller oljeläckage, giftiga båtbottnfärger och inavlade vargar... de är genom omställningsglasögonen alla en del av samma problem. En kris går inte skilja från en annan.

LÖSNINGEN?

- Resiliens
- Inklusion - alla behövs
- Vision om en bättre framtid
- Skapa medvetenhet

LÖSNING?

RESILIENS:

I omställningssammanhang och hållbar utveckling brukar man prata om "resiliens". Är det någon som vet vad som menas med det?

- hämtat från naturen, ett mått på hur snabbt ett ekosystem kan återgå efter en störning
- ett samhälles förmåga att återhämta sig
- motståndskraft
- mindre känslig mot yttre påverkan

("Biologisk resiliens innebär att om en art utrotas kan dess utrymme i ekosystemet övertas av en annan art med liknande funktion. En minskad biologisk resiliens kan leda till en plötslig och oväntad ekologisk kollaps - en liten förändring i ett känsligt system kan vara tillräckligt för att nå bortom systemets tröskelnivå. En sådan förändring är ofta praktiskt taget irreversibel.")

INKLUSION:

I en omställning är alla färdigheter viktiga eftersom det är så mycket som ingår.

Vi behöver goda lyssnare, trädgårdsmästare, folk som gillar att fixa lite av varje, ingenjörer, byggarbetare, inspirerande konst, musik, projektplanerare, partyfixare, debattsugna osv.

Kom med din passion och låt den vara ditt bidrag

VISION:

Om vi inte kan föreställa oss den goda framtid vi vill ha, kan vi inte komma dit

Saker och ting kommer att förändras – frågan gäller om vi skall välja vår framtid eller om vi bara ska vänta och se...

MEDVETANDE:

Skapa medvetenhet om utmaningarna...förståelse för kriserna och behovet av en ny vision som en del av lösningen.

HISTORIK

Från England till världen

ENGLAND:

2004, bestämde sig den engelske läraren Rob Hopkins (permakultur) och hans elever för att göra något konkret åt energifrågorna och klimathotet. Resultatet blev att Hopkins så småningom flyttade till sin hemstad Totnes i England där han och några till utvecklade konceptet till en omställningsmodell.

2006 blev Transition Town Totnes det första omställningsinitiativet.

VÄRLDEN:

Initiativet spreds och i september 2013 fanns det 1130 registrerade omställningsinitiativ i 43 länder.

SVERIGE:

Under arbetet med projektet Hållbara bygder kom organisationen Hela Sverige Ska Leva under hösten 2007 i kontakt med Transitionrörelsen.

Parallellt med arbetet inom Hållbara bygder startades ett nätverk (Transition Sweden) med målet att jobba med omställning i Sverige. Under hösten 2008 inleddes ett samarbete mellan nätverket och Hela Sverige ska leva vilket ledde fram till en överenskommelse att vi med gemensamma krafter skulle arbeta för att starta omställningen i Sverige. Hela Sverige ska leva blev huvudman för arbetet.

I maj 2009 startades en hemsida med syfte att fungera som kommunikationsplattform för alla som är intresserade av omställningsarbetet. Denna hemsida fick namnet www.transitionsweden.se för att betona vår internationella samverkan. Vi startade även upp det första omställningsforumet för omställare som har varit kontaktpunkten för alla omställare runt om i landet när de vill komma i kontakt med likasinnade.

Under 2013 började en grupp människor runt om i landet att diskutera hur omställningsarbetet i Sverige skulle kunna samordnas bättre och hur utbildningsverksamheten skulle kunna få lite bättre fart. Arbetssidén var att starta ett omställningsnätverk av något slag. Det hela resulterade i ett möte i Järna i november där så en förening "Omställningsnätverket" bildades.

VÄXJÖ:

aktiv i JAK och lite annat smått och gott.

startade en sida för Omställning Växjö mest för att fler skulle kunna komma i kontakt med varann och starta något, och då blev vi en grupp på 5-6 personer som brukade träffas och diskutera omställning och vad vi kunde göra här.

bodde på landet allihopa, så det var INGEN från själva Växjö! Bodde/bor i Åryd, Hult som ligger utanför Hovmantorp, Furuby... osv.

Permakulturer, stadsodling, gåvoförgreningen, Tankarnas trädgård, Hållbara Blädinge, lärande bygd i Berg... massor av häftiga projekt har grott och fortsätter gro.

ideellt i vår lanthandel i Åryd

VAD GÖR EN OMSTÄLLNINGSGRUPP?

- Lokal valuta
- Tillsammansodling
- Klädbibliotek
- Cykelkök
- Samåkning
- Makerspace
- Studiecirklar (ekofilosofi, bygga och bo, matlagning, permakultur m.m)
- Framtidsveckan
- Gåvoekonomi

OMSTÄLLNINGS -GRUPPEN I VÄXJÖ

*Koppla ihop olika aktörer och initiativ
genom att visa på att de är en del av en
gemensam målbild.*

VAD VI HITTILLS HAR TÄNKTT ATT VI VILL GÖRA/VARA:

- kartlägga nätverk, föreningar, företag, andra organisationer som bidrar på något sätt till omställning i Växjö
  - hjälpa till med att ställa om för en mer hållbar framtid, vilka tankesätt hjälper till att börja omställningen till en mer hållbar livsstil
  - Reuse, redesign eller återbruk i praktiken
  - Ge eller få coaching i att bli mer omställd, kunna leva med framtidens utmaningar redan idag
  - Genomföra utbildning/information om omställning för intresserade personer
  - Administrera och hantera omställningsrörelsen i Växjö
  - Ta fram en presentation om vad omställning är och vad omställningsnätverket i Växjö vill göra
- * Nätverka och sammanföra grupper och människor

HUR STÄLLER VÄXJÖ OM?

Vad händer redan i Växjö?

ÖVNING:

BRAINSTORMA på uppsatta papper

Uppmana att komplettera allteftersom... eller efteråt

VÄRLDSBILDER

Business as usual

Kollaps

Ny världsbild

VÅR VÄRLD ÄR INTE LOGISK

Vi behöver alla en förklaring till den verklighet vi lever. Att förhålla oss till och att skapa mening till våra liv. Men i vår värld har förklaringen slutat vara vara begriplig. När vi skriver lagar om utsläppsrätter eller ger EU-migranter tillfälligt boende så är det för att dämpa symptom på ett problem som vi egentligen vet är mycket större. Sätta plåster på ett sår som är öppet och som blöder. Någonting är fel.

Men vad händer när den verkligheten har slutat vara logisk . när berättelsen inte längre är sann.

Koppla ihop till emotionell kris.

Vi behöver alltså en berättelse om vår tillvaro som ger mening och som ger oss själva en roll i den meningen.

I det här läget har vi tre scenarion.

BUSINESS AS USUAL - vad händer om vi fortsätter som vi gjort hittills? Vem gynnas, vem/vad är förlorarna?

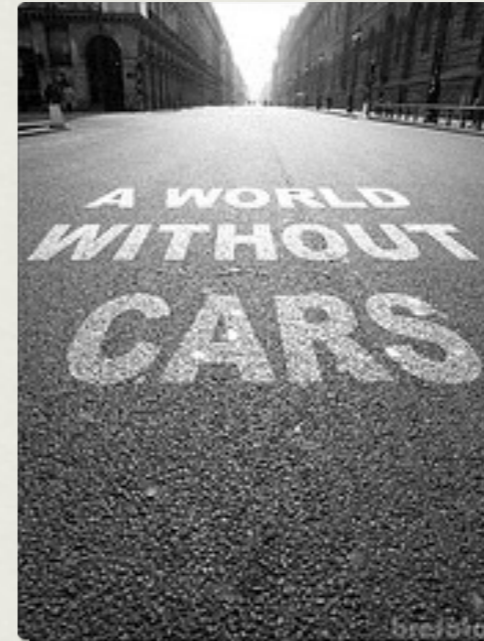
KOLLAPS - Ett resultat skulle kunna vara kollaps. Och då kräver det en väldigt snabb omställning. Denna kommer med största sannolikhet skapa stort lidande för många.

OMSTÄLLNING - Vi har börjat ställa om och kriserna går över i något hanterbart. Och vi har möjlighet att påverka!

Vi ska göra en övning...

BACKCASTING

Hur ser vår önskvärda framtid ut?

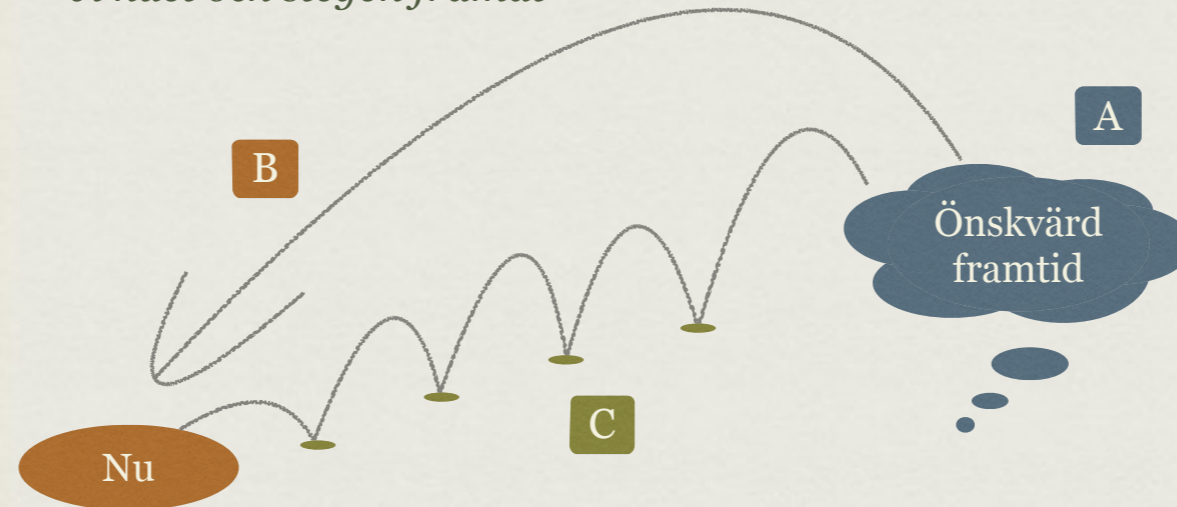

FORECASTING:

Till skillnad från "forecasting" där man med hjälp av tidigare trender, historia och forskning så förutser vi framtiden. Med detta sättet att se på det ger en framtidsbild som är svår att påverka. Den är förutsedd.

BACKCASTING

Utifrån vårt önskvärda framtid analyserar vi nuet och stegen framåt

BACKCASTING:

Men med backcasting är det vi som först definierar vår önskvärda framtid. (Vi skapar den gemensamma berättelsen). Utifrån det analyserar vi nuet och ser till vilka steg och förändringar som skulle behövas till för att få den framtid som vi vill ha.

ÖVNING:

Rita en cirkel.

I den cirkeln skriver ni allt som ni vill att en önskvärd framtid skulle vara.

Konkret, hur skulle den se ut, hur skulle Växjö se ut?

(Alltifrån stadsplanering - parker och parkeringar - till tankar kring vad som är ett gott liv - mer tid för sina barn etc)

Utanför cirkeln skriver ni några saker vi i våra liv, vår stadsplanering, vår kultur måste förändra för att kunna komma dit.

INRE OMSTÄLLNING

Kollektivt och individuellt

Omställningen till ett hållbart samhälle och liv är inte bara praktisk och konkret, den är också i allra högsta grad en inre process. Våra värderingar, känslor och psykologiska processer, vårt samhälles världsbild och natursyn spelar också en roll i omställningen.

– Vi behöver se till hela kartan, det här handlar inte bara om klimatförändringar eller peak oil utan om en systemkris, om en skev världsbild. Därför behöver vi förändra hela systemet och det innebär en omställning både på det yttre och inre planet.

Orden är Sophy Banks' från Totnes i England.

“Inre omställning” kan beskrivas på många olika sätt. Det kan handla om att vi behöver ner på djupet och titta på vårt samhälles världsbild, kultur och värderingar som är det som tagit oss hit där vi är idag, snarare än att bara skrapa på ytan med tekniska förändringar som inte kommer åt grundproblemen.

Det kan också handla om oss, om hur vi mår i omställningen och hur vi stöttar varandra och andra att orka känna allt det som finns att känna kring de utmaningar och möjligheter som vår tid erbjuder. Om psykologi och försvarsmekanismer och om visioner och hur alternativen som vi längtar efter ser ut. Och mycket mer.

Vi fokuserar ju ofta på den yttre omställningen, på det vi kan mäta. På kollektivnivå handlar det om hur vi organiserar matproduktion och transporter och hur vi bor osv. På individsidan ligger fokus här på mer individuella beteenden, på vår livsstil och de val vi gör som individer. I den inre ryms våra tankar, känslor, drivkrafter och värderingar i den individuella tårtbiten. Och på det kollektiva planet våra kulturella berättelser, vår världsbild och natursyn. Inre omställning handlar just om att se till de här “inre” delarna, och hur det yttre och inre hänger ihop, hur de två halvcirkelarna påverkar varandra.

Hur kan vi stärka inre värderingar och vara med och skapa en annan berättelse om vad det kan innebära att vara människa på den här planeten?

ÖVNING:

Fyrfältare

OMSTÄLLNING I VÄXJÖ

Hur arbetar vi vidare?

UTIFRÅN ÖVNINGEN:

Hur arbetar vi vidare med omställning i Växjö?

Facebook

Omställning.net

Earth Week

Vi har utvecklats som en insektspopulation. Nu måste vi visa att vi är smartare än insekter.

TACK!

www.facebook.com/omstallningvaxjo
omstallning.net